

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
١٥٤٣٥٧٦

ترجمه أبواب حقوقى شرايع الاسلام

مؤلف: مُحَقِّقُ الْحَلِيِّ (أبو القاسم نجم الدين جعفر بن محمد رحمته الله)

مترجم: مهدي رحيمي

انتشارات چتر دانش

سرشناسه : رحیمی، مهدی، ۱۳۶۴ -
 عنوان قراردادی : شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام. برگزیده
 عنوان و نام پدیدآور : ترجمه ابواب حقوقی شرایع الاسلام / مؤلف محقق الحلی (ابوالقاسم نجم‌الدین
 جعفر بن حسن)؛ مترجم مهدی رحیمی.
 مشخصات نشر : تهران: چتر دانش، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری : ۵۹۷ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۱۶۹-۱
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
 یادداشت : کتاب حاضر ترجمه و شرح کتاب «شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام»
 تألیف محقق الحلی است.
 موضوع : محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ ق. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال
 حرام -- نقد و تفسیر
 موضوع : فقه جعفر بن حلی -- قرن ۷ ق.
 موضوع : Islamic law, Ja'fari -- 13th century*
 شناسه افزوده : موسی حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ ق. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال
 والحرام. برگزیده شرح
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ ۴۰۴۱۳۴ م/۲ BP۱
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۴۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۹۲۴۴۴۴

نام کتاب : ترجمه ابواب حقوقی شرایع الاسلام
 ناشر : چتر دانش
 مترجم : مهدی رحیمی
 نوبت و سال چاپ : دوم - ۱۳۹۸
 شمارگان : ۱۰۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۱۶۹-۱
 قیمت : ۸۰۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ منبری جاوید (ار دیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸
 تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳
 پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com
 کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۴ مقدمه
۱۶ کتاب تجارت
۱۶ آنچه که اکتساب به آن حرام است
۱۸ عقد بیع
۱۹ شروط بیع
۲۴ خيارات
۲۶ احكام خيار
۲۷ احكام عقود
۲۹ چیزهایی که مورد کالا مربوط می‌شود
۳۰ تسلیم من
۳۲ فروش چیز نه به قبض در نمی‌آید
۳۳ اختلاف متباين
۳۵ ملحقات احكام عقود
۳۶ احكام عيوب
۳۶ درباره اقسام عيبها
۳۹ مراحه و مواضعه و توليه
۳۹ احكام معاملات مراحه، مواضعه و توليه
۴۱ ربا
۴۶ مسائل ربا
۴۸ فصل هشتم: فروش میوه
۵۰ ملحقات فروش میوه
۵۲ فروش حیوان
۵۳ احكام خرید حیوان
۵۴ سلف/ سلم
۵۴ شروط بیع سلف
۵۷ احكام بیع سلف
۵۹ اقاله
۵۹ قرض
۶۰ احكام قرض
۶۳ کتاب رهن
۶۳ در اصل رهن
۶۴ شرایط رهن
۶۵ راهن و مرتهن
۶۸ ملحقات رهن
۶۸ در احكام متعلق به راهن
۶۹ احكام متعلق به رهن
۷۱ اختلاف در رهن

۷۳ کتاب مفلس و ورشکسته
۷۳ ممنوعیت از تصرف
۷۴ اختصاص حق طلبکار به عین مالش
۷۷ بحث در قسمت کردن اموال بدهکار ورشکسته
۷۸ مسائل ورشکسته
۸۰ کتاب حجر
۸۰ موجبات و اسباب حجر
۸۱ سفیه
۸۱ احکام حجر
۸۳ کتاب ضمانت
۸۳ ضمانت مال
۸۳ بحث از مابین
۸۴ بحث در حقی که ضمانت شده
۸۵ احکام ضمانت
۸۷ حواله
۸۹ احکام حواله
۹۰ کفالت
۹۰ احکام کفالت
۹۲ کتاب صلح
۹۲ احکام صلح
۹۴ احکام نزاع در املاک
۹۸ کتاب شرکت
۹۸ اقسام شرکت
۱۰۰ قسمت کردن
۱۰۱ احکام شرکت
۱۰۳ کتاب مضاربه
۱۰۳ عقد و قرارداد مضاربه
۱۰۴ مال مضاربه
۱۰۵ درباره سود
۱۰۷ احکام مضاربه
۱۱۱ کتاب مزارعه و مساقات
۱۱۱ مزارعه
۱۱۱ شروط مزارعه
۱۱۳ احکام مزارعه
۱۱۴ مساقات
۱۱۴ عقد و صیغه مساقات
۱۱۵ درباره آنچه مساقات بر آن واقع می‌شود
۱۱۵ مدت مساقات

۱۱۵	عمل مساقات
۱۱۶	محصول
۱۱۷	احکام مساقات
۱۱۹	کتاب ودیعه
۱۱۹	عقد ودیعه
۱۲۱	موجبات ضمانت
۱۲۲	لواحق باب
۱۲۴	کتاب عاریه
۱۲۴	عاریه دهنده
۱۲۴	عاریه گیرنده
۱۲۵	عاریه داد شده
۱۲۶	احکام متعلقه به عاریه
۱۲۸	کتاب اجاره
۱۲۸	عقد اجاره
۱۲۹	شرایط اجاره
۱۳۴	احکام اجاره
۱۳۶	نزاع و اختلاف طرفین در حاره
۱۳۸	کتاب وکالت
۱۳۸	عقد وکالت
۱۴۰	آنچه نیابت در آن صحیح نیست
۱۴۱	موکل
۱۴۳	وکیل
۱۴۶	چیزهایی که وکالت را ثابت می کند
۱۴۷	احکام وکالت
۱۴۹	تنازع بین وکیل و موکل
۱۵۲	کتاب وقفها و صدقات
۱۵۲	عقد وقف و شرایط آن
۱۵۳	شرایط وقف
۱۵۴	شرایط واقف
۱۵۴	شرایط موقوف علیه
۱۵۸	ملحقات باب وقف
۱۶۲	کتاب عطیه
۱۶۳	کتاب سُکنی و خُبس
۱۶۵	کتاب هدایا
۱۶۵	حقیقت هبه
۱۶۶	حکم هدایا
۱۶۸	کتاب مسابقه (سوارکاری) و تیراندازی
۱۶۹	درباره چیزهایی که می توان در آن مسابقه برگزار کرد

۱۶۹	عقد سوار کاری و تیراندازی
۱۷۰	احکام مسابقه
۱۷۳	کتاب وصیت‌ها
۱۷۳	وصیت
۱۷۴	موصی (وصیت کننده)
۱۷۵	وصیت شده
۱۷۷	درباره وصیت مبهم
۱۷۸	احکام وصیت
۱۸۰	درباره موصی له
۱۸۱	درباره وصی
۱۸۴	ملحقات وصیت
۱۸۶	تصرفات مریض
۱۸۹	کتاب نکاح
۱۸۹	نکاح دائم
۱۹۰	آداب خلوت
۱۹۱	مسائل نگاه به نامحرم
۱۹۲	اختصاصات نبی مکرم اسلام ﷺ
۱۹۳	عقد نکاح
۱۹۴	صیغه نکاح
۱۹۶	اولیای (جمع ولی) عقد
۱۹۷	ملحقات: چند مسأله در آن مطرح است
۱۹۹	حرمت و محرمیت
۲۰۰	شروط شیردادن
۲۰۳	احکام شیر دادن
۲۰۶	مسأله
۲۰۶	مسائل مسأله (خویشاوندی در نتیجه ازدواج)
۲۰۶	احکام محرمات نکاح
۲۰۷	وطی به شبهه
۲۰۸	مسائل مربوط به محرمیت
۲۰۹	مراعات تعداد در نکاح با زنان
۲۰۹	لعان
۲۱۱	کیفیت انتخاب همسران
۲۱۱	مسائلی که به اختلاف دین زوجین مترتب است
۲۱۷	ازدواج موقت
۲۱۸	مهریه
۲۱۹	احکام ازدواج موقت که هشت حکم است
۲۲۰	آنچه نکاح با آن رد می شود
۲۲۲	احکام عیوب

۲۲۳	تدلیس
۲۲۵	راجع به مهریه
۲۲۷	تفویض بضع
۲۲۸	تفویض مهریه
۲۲۹	احکام مهریه
۲۳۳	در مورد اختلاف در مهریه
۲۳۴	حق قَسَم
۲۳۸	بحث راجع به ناشزه شدن
۲۳۹	بحث در شقاق
۲۳۹	احکام اولاد
۲۴۱	احکام اولاد فرزند
۲۴۲	احکام نفقه
۲۴۲	احکام شیردادن
۲۴۲	احکام حضانت
۲۴۴	نفقه
۲۵۰	قسم سوم ایقاعات
۲۵۱	کتاب طلاق
۲۵۱	طلاق دهنده
۲۵۲	طلاق داده شده
۲۵۴	صیغه طلاق
۲۵۷	شاهد گرفتن
۲۵۸	اقسام طلاق
۲۶۰	طلاق مریض
۲۶۱	آن چه حرمت سه طلاق را برطرف می کند
۲۶۳	رجوع
۲۶۴	استعمال حيله‌ها
۲۶۵	عده
۲۶۶	درباره زنی که عادت ماهانه دارد
۲۶۷	زنی که باید چند ماه عده نگه دارد
۲۶۸	عده زن حامله
۲۶۹	عده وفات
۲۷۱	احکام عده
۲۷۲	سکونت دادن زن مطلقه
۲۷۶	کتاب خُلَع و مبارات
۲۷۷	فدیه
۲۷۹	شرایط طلاق خُلَع
۲۸۰	احکام طلاق خُلَع
۲۸۲	چند مسأله در مورد نزاع به احکام این فصل ملحق می گردد

۲۸۵	کتاب ظهار
۲۸۵	صیغه ی ظهار
۲۸۶	درباره شوهر (ظهار کننده)
۲۸۷	درباره زنی که ظهار می شود
۲۸۷	احکام ظهار
۲۸۹	کفارات
۲۹۰	اختلاف ظهار کننده و ظهار شده
۲۹۱	خِصال کفار
۲۹۳	احکام کفارات
۲۹۵	کتاب ایلاء
۲۹۵	درباره صبیبه ایلاء
۲۹۵	ایلاء کننده زنی که ایلاء شده
۲۹۶	احکام ایلاء
۳۰۱	کتاب لعان
۳۰۱	اسباب لعان
۳۰۴	لعان کننده و لعان شدن
۳۰۵	درباره زنی که لعان می کند
۳۰۵	کیفیت اجرای لعان
۳۰۵	واجبات و مستحبات لعان
۳۰۶	احکام لعان
۳۱۰	کتاب اقرار
۳۱۰	صیغه ی اقرار
۳۱۱	صیغه های مبهم
۳۱۴	اقراری که از جواب شخص بدست آمده
۳۱۵	صیغه های استثنا
۳۱۷	اقرار کننده
۳۱۸	درباره مَقْرَئِه
۳۱۹	ملحقات اقرار
۳۱۹	باطل کننده اقرار
۳۲۱	اقرار به نَسَب خویشاوندی
۳۲۴	کتاب جعاله
۳۲۴	صیغه جعاله
۳۲۵	احکام جعاله
۳۲۷	کتاب قسم ها
۳۲۷	آنچه قسم با آن منعقد می شود
۶۵۵	سوگنده خورنده
۳۲۹	متعلق قسم
۳۳۰	سوگندهای مربوط به خوردنی ها و آشامیدنی ها

۳۳۲ آنچه مربوط به اتاق و خانه است
۳۳۴ مسائل مربوط به عقدها
۳۳۵ احکام قسم
۳۳۷ ملحقات قسم
۳۳۹ کتاب نذر
۳۳۹ نذرکننده
۳۳۹ صیغه‌ی نذر و متعلقات آن
۳۴۰ متعلق نذر
۳۴۱ نذر روزه و نماز
۳۴۲ نذر آزاد کردن عبد و صدقه و قربانی
۳۴۳ احکام نذر
۳۴۴ قسمت چهارم درباره احکام
۳۴۷ کتاب غضب
۳۴۸ اسباب ضمان
۳۴۹ حکم مال غضب شده
۳۵۲ احکام غضب
۳۵۷ مسائل تنازع
۳۵۹ کتاب شُفَعَه
۳۵۹ آنچه که شفعه در آن ثابت است
۳۶۰ درباره شفیع
۳۶۱ احکام شفعه
۳۶۲ کیفیت اخذ به شفعه
۳۶۷ احکام اخذ به شفعه
۳۷۰ بحث در چیزهایی که شفعه را باطل می‌کند
۳۷۲ مسائلی در مورد اختلاف در شفعه
۳۷۴ کتاب اِحْيَاءِ زَمِينِ هَاي مَوَاتٍ
۳۷۴ درباره زمین‌ها
۳۷۷ شروط تملیک زمین موات
۳۷۸ درباره معدن‌های ظاهر
۳۸۱ کتاب اللَّقْطَةُ
۳۸۱ احکام لقیط
۳۸۱ ملتقط
۳۸۲ احکام لَقْطَه
۳۸۵ در مورد حیوان پیدا شده (ضالّه)
۳۸۷ در مورد مال پیدا شده (لَقْطَه)
۳۹۱ کتاب فَرَائِض
۳۹۱ موجبات ارث
۳۹۳ موانع ارث

۳۹۵	اسباب منع ارث
۳۹۶	خَجَب
۳۹۸	مقدار سهم‌ها و اجتماع چند سهم
۴۰۰	میراث خویشاوندان نسبی
۴۰۹	مسائل مربوط به احکام ارث زوجین
۴۱۰	درباره میراث به ولاء
۴۱۱	میراث کودکی که ملاعنه شده، و زنازاده
۴۱۳	میراث خنثی
۴۱۷	میراث شخص غرق شده و شخص زیر آوار مانده
۴۱۸	میراث مجنون
۴۲۰	حساب رائف
۴۲۵	مناسخات
۴۲۷	کتاب قضاوت
۴۲۷	صفات قاضی
۴۲۷	احکام قاضی
۴۳۰	آداب قضاوت
۴۳۲	مکروهات قضاوت
۴۳۵	کیفیت حکم
۴۳۷	مسائل متعلق به دعوا
۴۳۷	جواب مدعی علیه
۴۳۸	انکار
۴۴۰	مسائل مربوط به حکم غیابی
۴۴۰	کیفیت قسم‌دادن
۴۴۲	درباره قسم منکر و مدعی
۴۴۵	قسم خوردن با یک شاهد
۴۴۸	احکام قضاء
۴۵۳	کیفیت قسمت کردن به سهم‌ها
۴۵۶	مسائل اختلاف در تقسیم
۴۵۷	احکام اقامه‌ی دعوا
۴۵۹	درباره رسیدن به حق
۴۶۰	اختلاف در دعوای املاک
۴۶۳	اختلاف در عقود
۴۶۵	مسائل قضاوت
۴۷۰	دعوای میراث (آنچه به ارث گذاشته می‌شود)
۴۷۱	اختلاف در فرزند
۴۷۲	کتاب شهادات
۴۷۲	صفات شاهد‌ها
۴۷۳	احکام شهود

۴۷۵	شرایط شهود
۴۷۶	ملحقات شهادات
۴۷۸	آن چه شاهد را شاهد می‌کند
۴۷۹	احکام شاهد
۴۸۰	اقسام حقوق
۴۸۲	شهادت بر شهادت
۴۸۴	عدم اختلاف دو شاهد
۴۸۶	درباره امور طاری
۴۹۰	کتاب حدود و تعزیرات
۴۹۰	حد زنا
۴۹۳	اقسام حد
۴۹۵	کیفیت ابداع حد
۴۹۶	ملحقات حد
۴۹۷	لواط و مساحف و قوادح
۴۹۹	احکام حد لواط
۵۰۰	حد قذف
۵۰۱	درباره شروط قاذف و مقذوف
۵۰۲	احکام قذف
۵۰۴	حد شراب و ققاع (آبجو)
۵۰۴	کیفیت حد
۵۰۵	احکام حد شرابخواری
۵۰۶	حد سرقت
۵۰۹	آنچه به آن حد سرقت ثابت می‌گردد
۵۱۰	احکام حد سرقت
۵۱۲	حد محارب
۵۱۴	درباره مرتد
۵۱۵	مسائل مرتد
۵۱۷	در مورد آمیزش با حیوانات
۵۱۹	درباره دفاع از خود
۵۲۰	چند مسأله در دفاع از نفس
۵۲۲	کتاب قصاص
۵۲۲	موجب قصاص نفس
۵۲۲	مباشرتل
۵۲۴	اشتراک در قتل
۵۳۰	شروط معتبر در قصاص
۵۳۷	درباره ادعای قتل
۵۳۷	احکام دعوای قتل
۵۳۸	درباره اقرار

۵۳۸	درباره بینة و شهود
۵۴۱	درباره قسامه
۵۴۱	درباره لوٹ
۵۴۳	درباره تعدد قسم‌ها
۵۴۴	احکام قسامه
۵۴۵	کیفیت استیفاء قصاص
۵۴۷	مسائل استیفاء قصاص
۵۵۱	قصاص عضو
۵۵۵	مسائل قصاص اعضا
۵۶۰	کتاب دیت
۵۶۰	اقسام قتل
۵۶۲	موجبات ضمانت
۵۶۵	مسائل مربوط به ضمانت
۵۶۷	اسباب ضمان
۵۷۰	تراحیم موجبات ضمانت
۵۷۱	مسائل راجع به گودالی که سالک شکار سیر و غیره می‌کنند
۵۷۳	درباره جنایت بر اعضا
۵۷۳	دیه اعضا
۵۸۰	مقصد دوم: درباره جنایت بر منافع
۵۸۳	شجاج و جراح
۵۸۶	جنایت بر جنین
۵۸۶	دیه جنین
۵۹۰	درباره جنایت بر حیوان
۵۹۲	درباره کفاره‌ی قتل
۵۹۲	درباره عاقله
۵۹۴	کیفیت تقسیم دیه
۵۹۶	ملحقات
۵۹۷	خاتمه

مقدمه مترجم

الحمد لله رب العالمين و الصلاة والسلام على خير خلقه و أشرف بريته محمد المصطفى و آله الطيبين
الطاهرين و لعنة الله على اعدائهم الى يوم الدين

این کتاب ترجمه و شرحی در تبیین کتاب شرائع الاسلام تألیف جعفر بن حسن محقق حلی است. مرحوم محقق حلی از مشهورترین فقهای عصر خویش است و دارای عظمت و اعتبار خاص در میان مجتهدان می‌باشد، به حدی که وقتی کلمه «محقق» را بدون قرینه و نشانه‌ای در میان فقها ذکر کنند، شخصیت تحقیقی و علمی ایشان مورد نظر است.

محقق حلی فقه و اصول را در نزد پدرش حسن بن یحیی آموخت و از محضر فقهای مشهور حله، مانند ابن نما، سید فخار موسوی - شاگرد ابن ادریس حلی - بهره برد. محقق با یک واسطه شاگرد ابن زهره و ابن ادریس حلی است و اعتبار علامه حلی بوده است.

مرحوم محقق در زمینه‌های منطق، کلام و ریاضیات و هیئت تبحر داشته است و خواجه نصیرالدین طوسی متکلم و ریاضی‌دان مشهور، با او در حله ملاقات کرده است و در جلسه درسش حضور یافته است. کتابهای محقق همچون معارج الارب، تلخیص الفهرست، شرح نکت النهایه و معارج الاحکام و... مخصوصاً کتاب شرایع الاسلام همیشه مورد توجه طلاب است چرا که این کتاب مشتمل بر فتوای مشهور فقهای قدیم می‌باشد. و فقهای بسیاری این کتاب را شرح کرده یا حاشیه بر آن نوشته‌اند.

محقق حلی در سال ۶۷۶ ه.ق در سن ۷۴ ه.ق بدرود حیات گفت و بدن مطهر ایشان را در جوار بارگاه امیرالمؤمنین علیه السلام به خاک سپردند. (و به نقل علامه سید حسن صدر صاحب کتاب تأسیس الشیعه در حله به خاک سپردند).

ما در این کتاب سعی کرده‌ایم که با شرح و آوردن منابع اصلی، کلمات آن بزرگوار را تبیین نماییم تا موجب تسهیل طلاب و دانشجویان که قصد خواندن این کتاب ارزشمند را دارند، شود و خداوند را شاکرم که توفیق این امر را برای حقیر فراهم نمود.

در پایان از همه کسانی که بنده را در چاپ و نشر این مجموعه یاری رساندند، که از شکر را دارم.

مهدی رحیمی

اردیبهشت ۱۳۹۶